

**ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ
ОРГАНІЧНОГО ЛІКАРСЬКОГО РОСЛИННИЦТВА В УКРАЇНІ
ТА КРАЇНАХ ЄС**

Ю. О. Сологуб, аспірант
Інститут агроекології і природокористування НААНУ

Розвиток лікарського рослинництва в Україні набуває все більшого значення. Нарощується обсяг вирощування та заготівлі

лікарської рослинної сировини, а також подальше їх використання для виробництва медично-профілактичних препаратів, біологічних харчових добавок, продуктів дитячого харчування, парфумерно-косметологічної продукції тощо. Окрім того, родючі ґрунти та природно-кліматичні умови України сприяють отриманню хороших врожаїв з високим вмістом біологічно-активних корисних речовин.

Позитивним аспектом є зростання екологічної свідомості громадян, які дедалі частіше звертають увагу на безпечну продукцію. Так, з кожним роком, все більшої популярності отримує продукція органічного виробництва, чимала частка якої виготовляється і з лікарської рослинної сировини (фіто-чаї, біологічно-активні добавки, фіто-екстракти, рослинні олії та ефірні масла, мед тощо).

Таким чином, не помітними, але швидкими темпами зростає потреба населення у екологічно безпечній натуральній продукції, зокрема і рослинного походження. Так, в Україні існують органічні господарства рослинницького, тваринницького, комплексного напрямку діяльності. Виробники органічної продукції є вже у 20 областях України [1]. Перелік українських сертифікованих органічних продуктів чималий: зернові, бобові, олійні культури, овочі, зелені, баштанні культури, фрукти, ягоди, ефіроолійні культури, молоко, м'ясо, мед, гриби, горіхи. Розширюється і асортимент переробленої продукції: на ринку представлені крупи, пластівці, соки, джеми, сиропи, олія, борошно, консервовані овочі тощо.

Окрім того, в Україні діє спеціалізоване органічне господарство по виробництву продукції лікарського рослинництва (фіто-чаї, дієтичні добавки, лікарська рослинна сировина). ТОВ «Фітосвіт ЛТД» займає понад 1000 га екологічно чистих земель Вінницької області. Згідно certificate №15-0077-06/UA-BIO-108 (Equivalent European Union organic production & processing standard for third countries), компанія реалізує наступну органічну продукцію лікарського рослинництва: льон олійний, ехінацея пурпурна, м'ята перцева, меліса, ромашка лікарська, нагідки лікарські, подорожник великий, собача кропива, шавлія лікарська, череда, м'ята перцева. Так, органічне лікарське рослинництво об'єднує в собі багатоцільові функції:

1. Економічні (економічна ефективність, орієнтація на внутрішнього споживача, стійкий економічний ефект);

2. Екологічні (збереження біорізноманіття, природне функціонування екосистеми, сталий розвиток);

3. Соціальні (розвиток сільських територій, екологічна свідомість населення, задоволення місцевих потреб, використання власних трудових ресурсів).

Тобто, як бачимо, в Україні існує чималий спектр розвитку органічного лікарського рослинництва. У зв'язку з економічними проблемами країни більша частина його продукції йде на зовнішній ринок. Для порівняння, розглянемо розвиток даного сектору в інших країнах. Так, активна закордонна діяльність проявляється у створенні та реалізації проектів органічного виробництва продукції з ЛРС, проведення симпозіумів, наукових досліджень ефективності органічного виробництва ЛРС.

Аналіз публічних та офіційних джерел показав, що значно більша увага та роль приділяється органічному лікарському рослинництву в країнах ЄС, де мода на органічне виробництво вже давно зайняла впевнені позиції серед різних сфер господарювання. Так, підприємства органічного виробництва займаються також і вирощуванням лікарських рослин, на ринку пропозиції більша частка зустрічається органічної продукції з лікарської рослинної сировини, та все частіше спостерігається практика сімейного органічного фермерства з вирощування лікарських рослин, їх переробки і подальшого зберігання і реалізації. Варто зазначити, що важливу роль у розвитку органічного лікарського рослинництва в Україні, де державна підтримка перебуває на ранніх стадіях, відіграє досвід інших країн щодо можливостей і видів підтримки органічному сільському господарству та співробітництву між державою, приватними та громадськими організаціями органічного сектору. Адже, державна підтримка може бути не тільки у формі субсидій, а й в отриманні консультаційних послуг та сприянні розвитку органічного ринку, що є не менш важливими.

Більшість розвинених країн інтегрували органічне сільське господарство у свою аграрну політику більшою або меншою мірою. Розвиток енергійного органічного сектору заохочує створення зв'язків, уніфікацію великої кількості факторів та побудову співпраці між громадським та державним секторами [2]. Тому виділимо потенційні переваги, які мають вітчизняні виробники органічної продукції з ЛРС для подальшого їх розвитку та інтенсифікації:

- високий рівень екологічної безпеки продукції;
- високий науковий потенціал для розробки еколого-економічних ефективних стратегій;
- позитивний імідж українських виробників органічної продукції.

Таким чином, українські виробники органічної продукції з лікарської рослинної сировини мають сприятливі умови для його розвитку. Використання міжнародних зв'язків держави, дасть змогу розширити ринки збуту та зробити пошук партнерів легшим, а також прискорити його. Також необхідна допомога держави для залучення виробників органічної продукції до участі у міжнародних виставках з метою активізації інтересу партнерів [3].

Передусім, для подальшого розвитку органічного лікарського рослинництва, потрібно оцінити власний виробничий потенціал. Послідовне вдосконалення процесу органічного рослинництва дасть позитивний ефект як на вітчизняному ринку, так і в подальшій зовнішньоекономічній діяльності з пріоритетом експортної політики органічної продукції лікарського рослинництва, що сприятиме зростанню рівня міжнародної конкурентоспроможності України, підвищенню ефективності зовнішньої торгівлі.

Література

1. Органік в Україні. Федерація органічного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.organic.com.ua / uk / homepage/2010-01-26-13-42-29](http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29).
2. Можливості державної підтримки для розвитку органічного сільського господарства [Електронний ресурс] / Урбан Іржі, Хубер Беате, Дитртова Кароліна [та ін.]. – Режим доступу : <http://www.ukraine.fibl.org / fileadmin / documentsukraine / Possibilities Of State Support>.
3. Білоусов Є. Ю. Принципи, напрями та механізми державної підтримки розвитку органічного землеробства в Україні / Є. Ю. Білоусов // Молодий вчений. – 2015. – № 6. – С. 74–77.